

ศึกษากระบวนการถ่ายทอดแนวคิดของหนังสุชาติ ทรัพย์สิน ศิลปินแห่งชาติกับการ
พัฒนาชุมชนท้องถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราชผ่านศิลปะการแสดงหนังตะลุง
Study procedure applying the property of the film artist national Suchart
subsin With the development of local communities in Nakhon Si Thammarat
shadow over the characters.

สุรินทร์ ทองทศ*

Surin thongtod

บทคัดย่อ

งานวิจัย เรื่อง การศึกษากระบวนการถ่ายทอดแนวคิดของหนังสุชาติ ทรัพย์สิน ศิลปินแห่งชาติกับการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราชผ่านศิลปะการแสดงหนังตะลุง

มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาจัดการองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวคิดการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น เพื่อการเรียนรู้ของชุมชนท้องถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราชอย่างยั่งยืน 2) ศึกษากระบวนการถ่ายทอดแนวคิดของหนังสุชาติ ทรัพย์สิน ศิลปินแห่งชาติกับการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นผ่านตัวละครหนังตะลุง 3) เพื่อศึกษาการรับรู้แนวคิดด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นจากหนังสุชาติ ทรัพย์สิน ผ่านตัวละครหนังตะลุงของผู้ชมหนังตะลุงที่มีความเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตในด้านสังคม วัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราช ศึกษาการถ่ายทอดและการอนุรักษ์ วัฒนธรรมการแสดงหนังตะลุงทั้งรุ่นเก่า รุ่นกลาง และรุ่นใหม่ เพื่อให้สามารถดำรงไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมที่ดีงามท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคม วัฒนธรรมในปัจจุบัน

ผลการวิจัยพบว่าการถ่ายทอดการแสดงหนังตะลุงที่มีความเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตในด้านสังคม วัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราช มีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตในด้านสังคม วัฒนธรรมท้องถิ่น จังหวัดนครศรีธรรมราชในหลายประการ ประกอบด้วย การพัฒนาด้านตัวหนังตะลุง เช่น พัฒนาเกี่ยวกับการพอกหนัง การพัฒนาเกี่ยวกับสีที่ใช้ในการระบายภาพหนังตะลุง การพัฒนาขนาดของตัวหนังตะลุง การพัฒนารูปแบบของตัวหนังตะลุง การพัฒนาด้านโรงหนังตะลุง/จอหนังตะลุงและไฟ การพัฒนาด้านการออกตัวหนังตะลุง/ฉาก/ลีลาการเชิดรูปเล่นเงา การพัฒนาด้านบทหนังตะลุง/บทกลอน/สาระการแสดง การพัฒนาด้านเครื่องดนตรี/เครื่องเสียง การพัฒนาด้านราคาหนังตะลุง การพัฒนาด้านผู้ชม การพัฒนาด้านเศรษฐกิจที่เกี่ยวกับการแสดงหนังตะลุง การพัฒนาด้านเทคโนโลยีที่ส่งผลกระทบต่อคงอยู่ของหนังตะลุง การพัฒนาเกี่ยวกับการฝึกหัดเล่นหนังตะลุงของนายหนังตะลุงในยุคปัจจุบัน

คำสำคัญ : หนังตะลุง

*

อาจารย์ ดร. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Abstract

The research on “Study of procedure applying the property of the national film artist Suchart Subsin with the development of local communities in Nakhon Si Thammarat province shadow over the characters.” is aimed at study the dynamics changing concerning to social and local culture of the shadow puppet performance in Nakhon Si Thammarat province. It has also studied some adaptive processes in between of the current social and cultural change that to be able maintaining their cultural for good. However, this research study has played an important role to reveals the current propagation and preservation of both old and new generations of Talung shadow puppet performance in order to preserve such a kind of this invaluable culture.

The result of research reveals that transforms in Talung shadow puppet performance in Nakhon Si Thammarat are relevant to the changes of people’s life style in so many respects. The change is also up to a transform of puppet materials: changing of leather’s making, changing of color using on leather’s complexion, changing of shadow puppet’s size, changing of shadow puppet’s style, changing of shadow puppet’s theater, changing of performs step, changing of shadow puppet’s formatting, changing of musical compose and electrical appliance of light and sound. However, the most impact to shadow puppet performance’s survival is the changing of economic (high cost of living) and progression of information technology. All changes will be affected to the stability of shadow puppet performance.

Keywords: character in shadow

บทนำ

ศิลปะการแสดงหนังตะลุงถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมภาคใต้ และเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับการพัฒนาของภาคใต้มาช้านาน แฝงไว้ซึ่งวัฒนธรรมต่างๆทั้งเป็นศิลปะการแสดงที่สร้างสุนทรีย์ สุนกสนาน รื่นเริง มีระบบคิดของความเป็นพวกพ้องเดียวกัน เชื้อเรื่องบรรพบุรุษ การนับถือครู อย่างเคร่งครัด การแสดงหนังตะลุงแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของคนในชุมชนหรือท้องถิ่นในปัจจุบันมีการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น ซึ่งเป็นตัวบ่งบอกถึงเอกลักษณ์ของความเป็นคนใต้อย่างแท้จริง นอกจากนั้นยังถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการปกครองในระบบประชาธิปไตยให้กับคนที่ยามั่งคั่งหนังตะลุงได้รู้เรื่องราวผ่านตัวละคร เช่น เจ้าเมือง ตัวตลก ต่างๆ เพื่อเป็นข้อคิดอย่างต่อเนื่อง ความเป็นวัฒนธรรมและความเป็นตัวตนคนใต้ สร้างความเป็นกลุ่มพวก รวมถึงสื่อให้เห็นถึงความสามารถในการพึ่งตนเองอีกด้านของชุมชนคนใต้ได้เป็นอย่างดีโนราห์ยังมีคุณสมบัติ “เป็นสิ่งที่สร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนชาวใต้ทั้งในด้านสังคม วัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อ โลกทัศน์ รสนิยม และสุนทรีย์ภาพมาช้านาน” (เอียรชัย อิศรเดชและคนอื่นๆ, 2548, 86) และสาเหตุที่ทำให้หนัง ตะลุงกลายเป็นส่วนหนึ่งที่เป็นเสมือนสายใยและกลไกสำคัญในการรักษาสิ่งเหล่านี้ไว้ เพราะมีคุณลักษณะที่สำคัญทั้งการใช้ภาษาถิ่น มีระบบความเชื่อเฉพาะมีระบบการสืบทอดและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน คนกับธรรมชาติ และคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ ผ่านหลายบทบาทที่สำคัญโดยกาญจนา แก้วเทพ. (2548, 57) ได้วิเคราะห์ไว้ ทั้งในระดับบุคคล คือ การให้การเรียนรู้ สืบทอดประวัติศาสตร์ ให้ความบันเทิง

ปลูกฝังค่านิยม ควบคุมความประพฤติ ฯลฯ ระดับกลุ่ม ได้แก่ สามะโนคร้วสร้างและพื้นที่สร้างสรรค์ เครือญาติ รวมคน เสริมความสัมพันธ์ และแบ่งบอกอาณาเขตของกลุ่ม และในระดับชุมชนทั้งในด้านเศรษฐกิจ การบริการสังคม ความบันเทิง การศึกษาเรียนรู้ ส่งข้อมูลข่าวสาร วิชาภัยสังคม ถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรม สร้างอัตลักษณ์ และจัดการความขัดแย้ง ซึ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญในการธำรงรักษาความเป็นสังคมได้ สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความรักใคร่ ผูกพันสามัคคี ที่เป็นความสัมพันธ์ทางสังคมที่มีพลังดำรงมาได้เมื่อมองในมิติงานพัฒนาชุมชนจึงทำให้เห็นว่า “ศิลปะการแสดงหนังตะลุง” มีคุณค่าและศักยภาพที่แฝงอยู่ในตัวมากมายน และเป็นส่วนสำคัญอย่างหนึ่งที่หากมีการนำมาใช้ หรือการจัดการที่เหมาะสมตามสภาพพื้นที่ก็จะสามารถเป็นมรรควิธีหนึ่งในการที่จะช่วยในการฟื้นฟูและรักษาความสัมพันธ์ทางสังคมและนำไปสู่การเสริมสร้างและฟื้นฟูพลังชุมชนให้สามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ซึ่งถือเป็นเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาบนหลักการพัฒนาบนฐานทรัพยากรและบริบทวัฒนธรรมของชุมชน และสามารถที่จะขยายผลออกไปสู่เรื่องอื่นๆ ได้โดยปัจจุบันได้มีการนำศิลปะการแสดงหนังตะลุงมาเป็นฐานหรือสื่อกลางในการทำงานพัฒนาที่เห็นเป็นรูปธรรมชัดเจนและหลายกรณี เช่น ในการเลือกตั้งแต่ละครั้งหนังตะลุงจะมีบทบาทพูดถึงการพัฒนาท้องถิ่นตัวเจ้าเมือง ตัวตลก หรือแม้กระทั่งการขับบทกลอนเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาจัดการองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวคิดการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น เพื่อการเรียนรู้ของชุมชนท้องถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราชอย่างยั่งยืน

2. ศึกษากระบวนการถ่ายทอดแนวคิดของหนังสือ ทรัพย์สิน ศิลปินแห่งชาติกับการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นผ่านตัวละครหนึ่งตระกูล

3. เพื่อศึกษาการรับรู้แนวคิดด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นจากหนังสือ ทรัพย์สิน ผ่านตัวละครหนึ่งตระกูลของผู้ชมหนึ่งตระกูล

ในการศึกษางานวิจัยเรื่อง การศึกษากระบวนการถ่ายทอดแนวคิดของหนังสือ ทรัพย์สิน ศิลปินแห่งชาติกับการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราชผ่านศิลปะการแสดงหนึ่งตระกูล ผู้ศึกษาจะทำการศึกษาเฉพาะประวัติความเป็นมาของหนังสือ ทรัพย์สิน กระบวนการถ่ายทอดแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นผ่านตัวละครหนึ่งตระกูล เท่านั้น

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. ศึกษากระบวนการถ่ายทอดแนวคิดของหนังสือ ทรัพย์สิน ศิลปินแห่งชาติกับการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นผ่านตัวละครหนึ่งตระกูล

2. ศึกษาการรับรู้แนวคิดด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของผู้ชมหนึ่งตระกูล

3. จัดการองค์ความรู้เพื่อการเรียนรู้ของชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

3.1 ด้านเนื้อหา

- เอกสารหรือตำรา

- บทหนึ่งตระกูลที่เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น

3.2 กรณีศึกษา

- กระบวนการถ่ายทอดแนวคิดของหนังสือ ผ่านตัวละครหนึ่งตระกูล

- แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นในจังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดแหล่งข้อมูล ดังนี้

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการถ่ายทอดแนวคิดของหนังสือ ทรัพย์สิน ศิลปินแห่งชาติเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราชผ่านศิลปะการแสดงหนึ่งตระกูลผ่านตัวละครหนึ่งตระกูล ได้แก่ ประวัติของนายหนังสือ ทรัพย์สิน กระบวนการถ่ายทอดแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราชผ่านศิลปะการแสดงหนึ่งตระกูลผ่านตัวละครหนึ่งตระกูล ปัญหา และอุปสรรคในการถ่ายทอดแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราชผ่านศิลปะการแสดงหนึ่งตระกูลผ่านตัวละครหนึ่งตระกูล

2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราชผ่านศิลปะการแสดงหนึ่งตระกูลผ่านตัวละครหนึ่งตระกูล

วิธีและเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการและเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษารั้งนี้ คือ

1. สัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปและข้อมูลระดับลึกจากผู้ถ่ายทอด ผู้ได้รับการถ่ายทอด

2. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้ใช้สมุดบันทึกเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลซึ่งการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และใช้ข้อมูลจากการสังเกตเพื่อใช้ประกอบการสัมภาษณ์

3. เทปบันทึกเสียง ใช้สำหรับการบันทึกขณะสัมภาษณ์กลุ่มศึกษาป้องกันการผิดพลาดการรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยจะขออนุญาตจากแหล่งข้อมูลก่อนเพื่อช่วยให้ผู้วิจัยสามารถตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลได้

4. เครื่องบันทึกภาพ โดยใช้บันทึกภาพปากกาการณต่างๆ ทั้งบุคคล สถานที่ที่ใช้ในการประกอบการศึกษาในระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยจะขออนุญาตจากแหล่งข้อมูลก่อนทุกครั้ง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการใช้ควบคู่กับการสังเกตแบบมีส่วนร่วม จากการแสดงความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อนำมาวิเคราะห์

2. ข้อมูลทุติยภูมิ เก็บรวบรวมจากหนังสือ ตำรา วารสาร บทความ รายงานการประชุม

เอกสารทางวิชาการต่างๆ และสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับ แนวคิด ทฤษฎี

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีรวบรวมจากข้อมูลที่มีการบันทึกไว้แล้วโดยผู้อื่นเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปจากเอกสารทางวิชาการต่างๆ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วารสาร หนังสือ บันทึกข้อความ รายงานการประชุมและการสืบค้นจากอินเทอร์เน็ต และผู้วิจัยยังได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง หรือการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ ควบคู่กับการสังเกตแบบมีส่วนร่วม คำถามจะเปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบ โดยมีการเตรียมคำถามกว้างๆ มาล่วงหน้าเป็นการชักถามเพื่อให้ทราบถึงปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการถ่ายทอดแนวคิดของหนังสือ ทรัพย์สินศิลปวัฒนธรรมเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมาผ่านศิลปะการแสดงหนังตะลุงผ่านตัวละครหนังตะลุง โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะจงเพราะมีข้อมูลที่ลึกซึ้ง กว้างขวางเป็นพิเศษ ในขณะเดียวกันผู้วิจัยมีการชักถามบันทึกเสียง การจดบันทึกข้อมูลตามคำบอกของผู้ถูกสัมภาษณ์ ก่อนการเก็บรวบรวมล่วงหน้า ซึ่งการสัมภาษณ์จะใช้การจดบันทึกและการบันทึกเสียงเพื่อช่วยในการเก็บข้อมูลให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูลและการประมวลผลข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยมีลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยนำคำสัมภาษณ์ การสังเกตและการบันทึกการสัมภาษณ์ จากผู้ถูกสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดข้อมูล แบบใช้ทฤษฎีซึ่งแยกออกเป็นการกระทำ กิจกรรม ความหมาย

ความสัมพันธ์ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมและสภาพสังคมโดยผู้วิจัยจะจัดลำดับความสำคัญและคุณลักษณะของข้อมูล

2. นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสังเกต และการบันทึกการสัมภาษณ์ที่จัดลำดับความสำคัญแล้ว นำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลทางเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นแนวคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัย บันทึกข้อความ รายงานการประชุมที่เกี่ยวข้องเพื่อที่จะได้รับทราบถึงลักษณะที่คล้ายคลึงกัน และแตกต่างกันของข้อมูล

3. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกตและจากการศึกษาเอกสารต่างๆ มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันอย่างเป็นระบบ และนำไปสู่การเชื่อมโยงข้อมูลเข้าด้วยกัน แสดงความสำคัญของข้อมูลได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อสะดวกในการวิเคราะห์และการเขียนรายงาน

บทสรุปผลการวิจัย

ประวัติผู้ถ่ายทอดแนวคิด

ประวัติผู้ถ่ายทอดแนวคิดของนายหนั่งสุชาติ ทรัพย์สิน ศิลปินแห่งชาติเกี่ยวกับประชาธิปไตย ผ่านตัวละครหนั่งตะลุง เกิดเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2481 ที่ หมู่ที่ 5 ตำบลสระแก้ว อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครศรีธรรมราช สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนวัดสระแก้ว อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครศรีธรรมราช และได้เริ่มมีชีวิตเกี่ยวข้องกับหนั่งตะลุงในขณะที่เรียนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่โรงเรียนวัดสระแก้ว อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครศรีธรรมราช ครูใหญ่ ได้ให้นายสุชาติเป็นครูสอนวาดเขียนแก่เพื่อนนักเรียนชั้น ป.1-ป.4 ในขณะนั้นที่วัดมีการสร้างพระอุโบสถ นายสุชาติมีความสนใจเกี่ยวกับการเขียนลายไทยและการวาดรูป ทำให้ช่างทำพระอุโบสถเห็นว่าตอนพัก

กลางวัน นายสุชาติ ไม่ยอมไปทานอาหารกลางวัน มานั่งเฝ้าดูการเขียนลายไทยของช่างทำพระอุโบสถทุกวัน ช่างทำอุโบสถจึงได้สอนให้นายสุชาติ เขียนลายไทย เมื่อ นายสุชาติ จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พ่อของนายสุชาติ เห็นว่านายสุชาติมีความสนใจเกี่ยวกับการวาดรูปหนังสือและรูปภาพต่าง ๆ จึงให้นายสุชาติไปฝากเป็นศิษย์ของนายทอง หนูขาว ซึ่งเป็นช่างแกะรูปหนังสือและเป็นคนแกะบทกลอน และประพันธ์บทนิยายหนังสือ เพื่อให้นายสุชาติฝึกการใช้เครื่องมือแกะหนังสือและในระหว่างเรียนเกี่ยวกับกระบวนการทำรูปหนังสือจากนายทอง หนูขาว นายสุชาติก็ได้เรียนรู้วิธีการเขียนบทกลอนต่าง ๆ จากนายทอง หนูขาว ไปพร้อม ๆ กับการเรียนแกะหนังสือ

กระบวนการถ่ายทอดแนวคิดของหนั่งสุชาติ ทรัพย์สิน ศิลปินแห่งชาติ

แนวคิดในการถ่ายทอดประชาธิปไตยสามารถถ่ายทอดผ่านตัวละครหนั่งตะลุง เช่นเจ้าเมืองมเหสี พระเอก หรือพระอู๋และตัวละครบางตัวที่มีความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย แต่ตัวนั้นก็แค่ตัวผ่านไปยังผู้ชมหนึ่ง นายหนึ่งต้องเป็นคนความรู้และเข้าใจหลักการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราชผ่านศิลปะการแสดงหนั่งตะลุง

โดยการศึกษาจากการอ่านหนังสือพิมพ์ หรือดูทีวี หรือแห่งเรียนรู้ต่างๆ เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราชผ่านศิลปะการแสดงหนั่งตะลุงโดยการถ่ายทอดจินตนาการของนายหนั่งตะลุง อาจจะมีแนวทางในการถ่ายทอดเชิงมุขตลกหรือหลักการก็ต้องขึ้นอยู่กับว่าผู้ชมเหล่านั้นเป็นใคร มีความเข้าใจในระบอบกับการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราชผ่านศิลปะการแสดงหนั่งตะลุงมากแค่ไหน และสามารถนำแนวคิดหรือข้อควรจำไปปฏิบัติได้หรือไม่ การออกไปแสดงหนั่งตะลุงของนายหนั่งสุ

ชาติ ทรัพย์สิน แต่ครั้งมักจะมีการเมืองเข้ามา สอดแทรกเมื่อมีการเมืองเข้ามาสอดแทรกก็ต้อง มีกระบวนการของคำว่า ประชาธิปไตยบางคนก็นั่ง ชมหนังอาจจะเข้าใจน้อยก็เลยมีการอธิบายโดย ภาพกว้างๆ เพื่อให้ผู้ชมหนังเข้าใจง่ายและรู้ถึง กระบวนการที่จะนำไปสู่การเลือกตั้ง

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาดังกล่าวข้างต้น สามารถ นำไปสู่การอภิปรายได้ดังนี้

1. แหล่งการเรียนรู้

นายหนังสุชาติ ทรัพย์สิน ได้รับการ ถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาจากการจดจำตาม อุโบสถ ตามวัดตรงกับประเพณี วัฒนธรรมในการ ถ่ายทอดความรู้ในอดีตที่มีวัดเป็นศูนย์กลางของ การเรียนรู้สรรพวิชาต่างๆ เป็นแหล่งที่เรียนรู้ที่ สำคัญของท้องถิ่นเนื่องจากบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถและมีภูมิปัญญาจะรวมตัวกันอยู่ทีวัด นอกจากวัดแล้วแหล่งการเรียนรู้ของท้องถิ่นที่ สำคัญอีกแห่งหนึ่ง คือ บ้าน ซึ่งคนโบราณเห็นว่า ภูมิปัญญาเป็นมรดกของผู้ที่มีการศึกษาและสั่งสอน ตรงกับการศึกษาของจารุวรรณ ธรรมวัตร (2531) กล่าวถึงการถ่ายทอดภูมิปัญญาพื้นบ้านอีสาน สรุป ได้ดังนี้ การถ่ายโยงความรู้ของชาวอีสานเพื่อสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งมายังคนอีกรุ่นหนึ่งนั้นขึ้นอยู่กับวิธีการและกลุ่มเป้าหมาย อย่างเช่น วิธีการถ่าย โยงความรู้แก่เด็กจะแตกต่างจากผู้ใหญ่ คือ วิธีการ ถ่ายโยงความรู้แก่เด็กต้องง่าย ไม่ซับซ้อน สนุกสนาน ดึงดูดใจ เช่น การละเล่น การเล่านิทาน

2. วิธีการถ่ายทอด

วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญากระบวนการ ถ่ายทอดแนวคิดของนายหนังสุชาติ ทรัพย์สิน ศิลปินแห่งชาติเกี่ยว ผ่านตัวละครหนังกับการ พัฒนาชุมชนท้องถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราชผ่าน ศิลปะการแสดงหนังตะลุงตะลุง เป็นการถ่ายทอด แบบดั้งเดิมและไม่เป็นทางการ ผู้รับการถ่ายทอด

ต้องมีการสังเกต จดจำ โดยการถ่ายทอดจินตนาการ ของนายหนังตะลุง อาจจะมีแนวทางในการ ถ่ายทอดเชิงมุขตลกหรือหลักการก็ต้องขึ้นอยู่กับว่า ผู้ชมเหล่านั้นเป็นใคร มีความเข้าใจในระบอบ ประชาธิปไตยมากแค่ไหน และสามารถนำแนวคิด หรือข้อควรจำไปปฏิบัติได้หรือไม่ การออกไปแสดง หนังตะลุงของนายหนังสุชาติ ทรัพย์สิน และผ่าน ตัวละครในหนังตะลุง ในส่วนเนื้อหาของความรู้ เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น จังหวัด นครศรีธรรมราชผ่านศิลปะการแสดงหนังตะลุง

การศึกษาจากการอ่านหนังสือพิมพ์ หรือดู ทีวี หรือแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพื่อความถูกต้องและ สร้างการกระตุ้นรู้สึกของผู้ชมโดยการกล่าวถึง อ้าง ถึงและมีการแทรกมุขตลก ผ่านตัวละครของหนัง ตะลุงทุกครั้งตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุดการแสดง และ การสร้างการจดจำที่ดีคือ การกล่าวถึงทุกครั้งใน การแสดงทำให้ผู้ชมจดจำจุดเด่นของหนังสุชาติ ทำ ให้กลายเป็นเอกลักษณ์ของหนังสุชาติว่า เน้นเรื่อง การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราช ผ่านศิลปะการแสดงหนังตะลุง

ข้อเสนอแนะ

จากการที่ผู้วิจัยได้รวบรวม วิเคราะห์ สรุปและ อภิปรายผลข้อมูล เพื่อประโยชน์ในการถ่ายทอด การอนุรักษ์ศิลปะการแสดงหนังตะลุงให้คงไว้ซึ่ง ศิลปวัฒนธรรมที่ดั้งเดิม ในขณะเดียวกัน ก็สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ของสังคม ในปัจจุบัน ผู้วิจัยจึงเสนอข้อเสนอแนะ ประกอบด้วย

1. ข้อเสนอแนะต่อนายหนังตะลุง

เนื่องจากศิลปะการแสดงหนังตะลุงเป็น การแสดงพื้นบ้านของคนภาคใต้ ซึ่งมีประวัติ

ความเป็นมาที่ยาวนานและรอการค้นคว้าจากนักวิจัยถึงต้นทางของการเดินทางของหนังตะลุง แต่อย่างไรก็ตามหนังตะลุงก็อยู่คู่กับคนภาคใต้มาจากรุ่นแล้วรุ่นเล่า เป็นศิลปะที่ถ่ายทอดอารมณ์ผ่านตัวละครซึ่งมีผู้ภาคที่เรียกว่า นายหนังตะลุง ก่อนทำการแสดงหนังตะลุงสิ่งที่นายหนังตะลุงต้องศึกษา คือ

1.1 นายหนังตะลุงควรศึกษาบริบทของพื้นที่ในการแสดงหนังตะลุง วิถีชีวิตของคนในพื้นที่ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ที่จะทำการแสดง

1.2 นายหนังตะลุงควรมีความรู้และแตกฉานเกี่ยวกับเรื่องที่จะทำการแสดง

1.3 นายหนังตะลุงต้องคำนึงถึงการอนุรักษ์ศิลปะการแสดงหนังตะลุงให้มาก ไม่เอาใจผู้ชมหนังตะลุงมากเกินไป

2. ข้อเสนอแนะต่อผู้ชมหนังตะลุง

หลายยุคหลายสมัยเมื่อมีการแสดงหนังตะลุง มักจะได้รับการก่อกวนของผู้ชม ดังนั้น เพื่อให้ศิลปะการแสดงหนังตะลุง เป็นศิลปะการแสดงที่มีคุณค่าทั้งในการแสดง และคุณค่าที่มีต่อผู้ชม ผู้ชมจะต้องไม่ควรรบกวนการแสดงหนังตะลุง ซึ่งบางครั้งทำให้นายหนังตะลุงเสียสมาธิในการแสดง และผู้ชมควรช่วยกันหาวิธีการในการถ่ายทอดและอนุรักษ์ศิลปะวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของตนเพื่อให้เกิดการแสดงในรูปแบบที่ยังคงศิลปะแบบเดิม แต่สามารถปรับตัวได้ โดยไม่เป็นการทำลายวัฒนธรรมที่ดีงาม

3. ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หนังตะลุงถือว่าเป็นศิลปะการแสดงพื้นบ้านที่อยู่คู่กับคนภาคใต้มาอย่างยาวนาน ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานภาครัฐหรือและภาคเอกชน ควรให้ความสำคัญในการอนุรักษ์

และการถ่ายทอดให้ศิลปะการแสดงหนังตะลุงได้คงอยู่ เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย ซึ่งอาจมีแนวทางดังนี้

3.1 สถาบันการศึกษาควรจะบรรจุไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนในโรงเรียนเพื่อให้เยาวชนได้เรียนรู้ถึงศิลปะการแสดงหนังตะลุงอย่างจริงจัง

3.2 สื่อต่างๆ ควรให้ความสำคัญกับศิลปะการแสดงหนังตะลุงให้มากกว่าที่เป็นอยู่ เช่น การถ่ายทอดสดการแสดงหนังตะลุง หรือถ่ายทอดผ่านรายวิทยุ สื่อออนไลน์ต่างๆ ในยุคสมัยของโลกมัลติมีเดีย

3.3 ควรให้ความสำคัญกับการยกย่องผู้รู้หรือ ปราชญ์ชาวบ้าน ทั้งนายหนังตะลุงทั้งรุ่นเก่า รุ่นกลางและรุ่นใหม่ รวมทั้งบุคคลอื่นๆ ที่มีความรู้เกี่ยวกับศิลปะการแสดงหนังตะลุงให้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย

3.4 ควรสนับสนุนให้มีการค้นคว้าวิจัย การส่งเสริมกิจกรรม และการเผยแพร่แลกเปลี่ยนเกี่ยวกับศิลปะการแสดงเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง

4. ข้อเสนอแนะต่อการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

4.1 เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีเวลาอย่างจำกัด จึงทำให้งานวิจัยที่ออกมายังไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยที่ผู้วิจัยเลือกมาศึกษา เป็นเพียงตัวแทนของผู้ที่มีความรู้มีความเกี่ยวข้องกับการแสดงหนังตะลุง แต่ผู้วิจัยก็พยายามหาข้อมูลและสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นนายหนังตะลุงซึ่งเป็นเจ้าของภูมิปัญญา ทั้งรุ่นเก่า รุ่นกลาง และรุ่นใหม่ ที่สามารถเป็นตัวแทนของประชากรได้เป็นอย่างดี รวมทั้งการศึกษาข้อมูลจากผู้ชมการแสดงหนังตะลุงซึ่งเปรียบเสมือนเป็นที่มีความต้องการ ความใส่ใจในการอนุรักษ์ศิลปะการแสดงหนังตะลุง

5. ข้อเสนอแนะต่อการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยคิดว่าข้อมูลที่ได้มามีอีกหลายบริบทที่ผู้วิจัยจะต้องทำการต่อยอดการวิจัยเกี่ยวกับหนังตะลุงเพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติมใน

หลากหลายมิติของหนังตะลุง หรือการศึกษา
เพิ่มเติมในประเด็นอื่นๆ และการศึกษาจากผู้รู้ ผู้ที่
เกี่ยวข้องที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. (2539). **สรุปผลการประชุมสัมมนา เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับหลักสูตรที่พึงประสงค์.**

กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

กรมศิลปากร. (2544). **วัฒนธรรม เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่น
สมุทรสงคราม.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2545). **วัฒนธรรมไทยกับกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไทย.** กรุงเทพฯ: อักษร
พัฒนา.

ชัยอนันต์ สมุทรวานิช. (2519). **ประชาธิปไตย สังคมนิยม คอมมิวนิสต์กับการเมืองไทย.** กรุงเทพฯ: พินเส.

ทรงศิริ สาประเสริฐ. (2542). **ลักษณะการถ่ายทอดของภูมิปัญญาชาวบ้าน.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยมหิดล.

ปัญญา อาชากิจ. (2550). **ดนตรีประกอบการแสดงหนังตะลุงคณะสุชาติ ทรัพย์สิน.** สงขลา: มหาวิทยาลัย
ทักษิณ.

ประโรม กุ่ยสาคร. (2547). **การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะ เรื่องการคูณการหารโดยการบูรณาการภูมิ
ปัญญาท้องถิ่นสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.** สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศภาควิชา
หลักสูตรและวิธีสอนบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากรปีการศึกษา.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2539). **เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้ .** กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาธน์.

วิสุทธิ์ โพธิ์แท่น. (2541). **เจตจำนงทางการเมืองกับระบอบประชาธิปไตย.** กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศรีศักดิ์ วลลิโถม. (2538). **บทวิเคราะห์เพื่อปรับเปลี่ยนทิศทางสังคมไทย** กรุงเทพฯ: มิ่งเมือง

สมคิด อัสระวัฒน์. (2538). **ลักษณะการเลี้ยงดูด้วยตัวเองของคนไทย : รายงานการวิจัย.** กรุงเทพฯ: คณะ
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

สามารถ จันทร์สุรีย์. (2533). **ภูมิปัญญาคืออะไร อย่างไร ในวัฒนธรรมก้าวไปกับการเปลี่ยนแปลง.**
กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

สุนันทา แชมเพชร. (2547). **การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่อง แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญา
ท้องถิ่นด้านอาชีพสำหรับครูประถมศึกษา จังหวัดสมุทรสงคราม.** สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ
ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอนบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สุรัชย์ ศิริไกร. (2548). **การพัฒนาการเมืองเปรียบเทียบระหว่างจีนกับไทย.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุรพันธ์ ต้นศรีวงษ์. (2538). **วิธีการสอน.** ปทุมธานี: สกายบุ๊ก.

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2538). **จิตวิทยาการเรียนรู้ผู้ใหญ่.** กรุงเทพฯ: โอ. เอส. พรินต์ติ้ง เฮ้าส์.

เอกวิทย์ ณ ถลาง. (2538). ภูมิปัญญาชนบท:คุณค่ากับการท้าทาย, คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วย
การศึกษาสหประชาชาติ 2538 กรุงเทพฯ: อักษรพัฒนา.

Dahl, R. A. (1963). Who governs? **Democracy and power in an American city**. New Haven,
CT: Yale University Press.

Huntington, S. P. (1993). **The third wave democratization in the late century**. London:
University of Oklahoma.

Lijphart, A. (1977). **Democracy in plural societies**. London: Yale University.